

Człowiek inwestycją w społeczeństwo

Nadzieja inwestycją w człowieka

Dr Danuta Niczyporuk
Instytut Socjologii
UMCS

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt systemowy „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”
współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kryzys zetatyzowanego państwa najwyraźniej przejawia się:

- społeczną biernością,
- brakiem adekwatnych wzorów aktywności społecznej.
- Jego źródłem jest stopniowe eliminowanie przez instytucje państwowe spontanicznych zachowań i działań społecznych i zastępowanie ich schematycznymi, sformalizowanymi i zbiurokratyzowanymi wzorami zachowań.

Kapitał

- zasoby, którymi człowiek dysponuje i które można „zainwestować”, otrzymując coś w zamian.
- Zarówno aktywność jak i kapitały mogą być rozumiane:
  - Strukturalnie – jako cecha regionu, miejscowości itp..
  - Indywidualnie – jako cecha jednostki

Trzy rodzaje kapitałów (wg. P. Bourdieu)

- **Kapitał materialny**
  - zasoby materialne
- **Kapitał społeczny**
  - sieć relacji społecznych, norm dotyczących współżycia społecznego (np. norma wzajemności), zaufanie

- **Kapitał kulturowy**

- posiadane dobra kulturowe, wykształcenie, preferencje kulturalne i estetyczne.
- Konwersje kapitałów: każdy kapitał daje się przekształcić na inny (kulturowy na społeczny i odwrotnie).

Kapitał społeczny i jego rodzaje wg. R. Putnama

- Kapitał społeczny wiążący (bonding - exclusive) – własna grupa odniesienia, rodzina, klan.
- Kapitał społeczny pomostowy (bridging - inclusive)- znajomi poza miejscem zamieszkania, ogólne poczucie związku z ludźmi (*inclusive*).

Poziom partycypacji społecznej

- zależy od poprzednich pozytywnych doświadczeń wyniesionych z udziału w realizacji różnych zbiorowych inicjatyw.
- Wyższy poziom partycypacji przejawiają osoby o średnich i wysokich statusach społecznych.

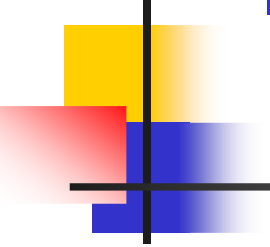

Poziom partycypacji społecznej

- Wzory kulturowe i określone doświadczenia historyczne działają na postawy uczestniczące silniej niż sytuacja ekonomiczna danej zbiorowości.
- W sytuacji braku kontaktów typu face to face w społeczności konieczne jest istnienie instytucji pośredniczących, służące za ośrodki integracji lub instytucje zaufania społecznego.

-
- **W społecznościach** charakteryzujących się wysokim poziomem aktywności społecznej jednostki uczą się aktywnej postawy wobec świata, przejawiającej się m. in. gotowością do samodzielnego rozwiązywania problemów, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym.

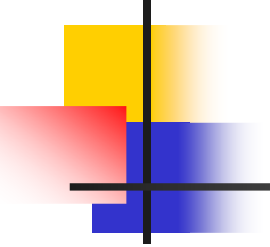

Społeczności bierne uczą natomiast bezradności.

Jednostki nawet jeśli są zmotywowane do działania, nie odnajdują w swoim środowisku adekwatnych wzorów działania lub co gorsza podejmują działania, które są bezskuteczne.

-
- **Syndrom wyuczonej bezradności** to skutek doznawania przez jednostki negatywnych, przykrych, czy nawet traumatycznych doświadczeń przy jednoczesnym ograniczeniu lub wręcz uniemożliwieniu zmiany sytuacji.
  - Bezradność jest tu następstwem procesu poznawczego przebiegającego w takich warunkach.

Wyuczona bezradność

- Wiąże się z wyrobieniem przekonania o niemożności wpływania na swoje życie, na podstawie daremności podejmowanych działań w przeszłości.
- Jako bezsensowne i nieskuteczne postrzegane są również wszelkie działania w przyszłości.

Przekonanie to

- do tego stopnia zostaje zinternalizowane, że jest przez jednostkę postrzegane jako jej cecha osobowościowa.
- Tak też jest odbierane w społeczeństwie.
- Tym samym osłabia motywację i blokuje wszelką aktywność.
- Wiąże się ponadto z poczuciem zagrożenia, bezsilności i beznadziei.

Skutki wyuczonej bezradności:

- Deficyty poznawcze - uogólnione przekonanie, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwy jest wpływ na bieg wydarzeń.
- Deficyty motywacyjne - osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację.
- Deficyty emocjonalne - przeżywanie stanów apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Zagrożenie wyuczoną bezradnością są:

- osoby, które z różnych powodów wymagają stałej lub okresowej pomocy innych,
- osoby niepełnosprawne, przewlekłe, chore oraz starsze,
- osoby doświadczające przez dłuższy okres czasu izolacji,
- osoby uzależnione.

Zagrożone wyuczona bezradnością są również :

- ofiary przemocy,
- osoby współuzależnione, np. członkowie rodzin alkoholików,
- bezdomni,
- długotrwale bezrobotni.

Niesienie pomocy oznacza:

- przywrócenie nadziei,
- odbudowanie poczucia wartości,
- trening umiejętności społecznych,
- aktywizację,
- usamodzielnienie.

Skuteczna pomoc wymaga:

- właściwej diagnozy
- twórczego podejścia do problemu
- wsparcia społecznego – problemy jednostek powstają w środowisku społecznym i tam też powinny być rozwiązywane.

Integracja społeczna to:

---

włączenie się osoby w jej środowisko poprzez aktywną rolę w danej społeczności, jak również otwarcie się osób tworzących społeczność na daną osobę.

Wyraża się umiejętnością nawiązywania i podtrzymywania bliskości w relacjach międzyludzkich (w rodzinie i w szerszej społeczności) oraz twórczym uczestnictwem w życiu.

Praca socjalna

---

animacją w społeczności lokalnej działań
na rzecz rozwiązywania problemów
społecznych.

